

"כל דבר ש זו המתנה

לקראת סוף לימודיו של אדם פז בת הכנסת הצמוד לביתו. מגיד השיעור דפי גמרא * הרב יהודה בן עמי הוא ומסיים בימים אלה את מחזור הלימוד דווקא בעלי בתים שהשיעור הקבוע התורנית * מאחורי הקלעים של שיי אדם פז

"האמת היא שאני רואה שליחות חשובה בכל הדבר הזה שנקרא הדין היומי", פותח הרב יהודה בן עמי, "זו אחריות עצומה. אנשים חושבים שזה סוג של 'אתה מגיע לשיעור ומסמן וי על שעת לימוד', אבל זה שונה לגמרי מכל לימוד אחר. את היום שלי אני מחלק לשלושה חלקים: העבודה, הזמן עם המשפחה והשעות שסביב הכנת השיעור היומי והעברתו".

במה זה שונה בעצם מלימוד תורה סטנדרטי שנמשך כל היום, שאברכים לומדים בכלל או מלימוד של יהודי שיושב וקורא כמה הלכות בין מנחה לערבית?

"לפי הגמרא אחת השאלות שהאדם יישאל בעתיד היא אם קבע עיתים לתורה. אפילו אברך שלומד כל היום. זה מראה שיש משהו חשוב דבר ראשון בקביעות עצמה: אין שום דבר בעולם שיוזי אותך מהתורה בשעה הזאת שהקדשת לה בצורה עקבית, לא מתפשרת, גם בבלת"מים של החיים. זה מראה שאתה מחובר למה שחשוב באמת."

"יש אנשים שהיום שלהם מתחלק ללפני השיעור ואחרי השיעור. יש אנשים שזו השעה היחידה שלהם של לימוד ביום, יש מי שזה נוסף על לימוד אחר שלהם, אבל הייחודיות היא ללא ספק בקביעות הברזל. תחשוב מה זה, יש קבוצה של עשרים-שלושים איש שבכל יום באופן קבוע מכוונים את השעון, מכוונים את הבית, את כל מה שסובב אותם, ביחס לשיעור הקבוע".

"שלוש שעות לפני השיעור, טרם הכנת את הדין, הבן שלי נחבל בצורה רצינית והיינו חייבים לנסוע דחוף למיון בלי לדעת בכלל מתי זה ייגמר. רגע לפני העצירה בבית החולים אשתי אומרת לי: תוריד אותנו בחוץ, אתה נוסע לשיעור, ואני איכנס עם הבן למיון. היא לא פתחה את הנושא לדיונים בכלל, שתבין כמה היא עצמה רתומה למיזם הזה"

מצד שני, בקביעות יש משהו שגרתי, ומעייף בסופו של דבר להתמיד?

"אני חושב שהציר המרכזי שגורם גם לאנשים שאיתי כבר שני מחזורים להמשיך ולהגיע הוא שקונים איזה הרגל בריא שהוא הרבה מעבר להספק."

"על אברהם אבינו המדרש מביא את הפסוק ממשלי 'מתהלך בתומות צדיק, אשירי בניו אחריו'. הכוונה היא שכשיש איזון פעולה חזרתית היא מעמיקה, האדם חזרת אותה בנפשו, והיא עוברת לבניו. אנשים עוזבים את ארצות גלותם, עוקדים את בניהם, הכול מכוחו של אברהם. אני חושב שזה נכון לא רק לאברהם אבינו, כל דבר שאדם עושה במסירות נפש ובקביעות, בלי פניות, זו המתנה הכי גדולה שהוא יכול לתת לבניו".

הוא מנחיל לילדיו הרגלים?
"לא, הוא מעניק לילדיו קניינים בנפש. לא ראינו את אברהם אבינו, אבל יש דברים שנחרתו בדין-אין-הנפשי שלי בזכותו."

"יש אנשים שמגיעים לשיעור פעם-פעמיים בשבוע, ואני אומר לעצמי: יש להם התמודדות קשה יותר. אף על פי שהם נעדרים לעיתים תכופות הם מנסים בכל זאת לחזור לשיעור בכל פעם מחדש. מצד שני, יש מי שמגיעים קבוע מדי יום, ונראה שאין להם סידורים שלא סובלים דיחוי. הם בטח אנשים בעלי שגרת יום פשוטה יותר. איך אין שום ריגוש בחיים שמזיז אותך? תשמע טוב, אני אגלה לך שיש לו ריגוש יותר גדולים מכל אחד אחר. אתה לא רואה שהתינוק בכה כל הלילה בידיים שלו והוא הגיע למחרת בכל זאת שוב. אתה לא רואה שהוא דחה פגישה או חתונה."

"אחד הלומדים הקבועים סיפר לי שהריגוש הכי גדול בשבילו הוא להגיע בכל יום בזמן למרות נסיבות החיים. זו תחושת ההצלחה הכי גדולה. עם כל הניסיונות, להגיד שאני

"כשמחברים את הגמרא לנשמה, לא בקשר 'מעשי הלכת' אלא ממש כמו מכתב של אלוקים שמחברים למוח, נהיים חלק מזה. אני טוען שכל תורה שבעל פה שאני לא מצליח להבין, סימן שעדיין לא הגעתי לעומקה. התושב"ע היא השכל האנושי הישר"

פורטל הדין היומי הוא אתר האינטרנט המצליח ביותר של הדין היומי * לקראת סיום המחזור השני של האתר, חושף מייסדו הרב הראל שפירא נתונים שמלמדים על היקף תופעת הלימוד הארצית והבינלאומית * כמה שיעורים יש בארץ, מכמה מדינות נכנסים לאתר, ואיזה מיזם צמח עד מהרה ממניין בקושי ל-5,000 איש * המספרים שמאחורי הדין

רועי אהרני

אתם לומדים דף יומי, סביר להניח שאתם מכירים את "פורטל הדין היומי". בכל זאת, מדובר בתוצאת הראשונה בתוצאות חיפוש ה"דין היומי" בגוגל.

מאחורי הפורטל הזה עומד הרב הראל שפירא. במקצועו הוא מלמד בחורי הסדר שלומדים לתעודת הוראה במכללת שאנן ובמכללה בבית וגן, אבל רוב זמנו מושקע דווקא במה שהוא מכנה "התחביב שלי": פורטל הדין היומי.

הכול התחיל כשהרב הראל לימד גמרא בבישיבת "אור וישועה" בחיפה והכין דפי עזר ללומדים. הצעף לו להעלות את הדפים לאתר כדי שהציבור הרחב יוכל ליהנות מהם. פתאום החלו להגיע תגובות מכל העולם, והרב הראל הבין שהציבור צריך מקום אינטרנטי לעסוק בו בלימוד גמרא. כך הוקם הפורטל וכיום הוא מחזיק כמות עצומה של תכנים – סיכומים, שיעורים מוקלטים ודפי העשרה לכל דף בתלמוד הבבלי.

לפני סיום המחזור הקודם, כלומר לפני שבע שנים ומחצה, הוסיף הרב הראל אפליקציה-בת, שעלתה עד מהרה על אימה. יותר מ-110 אלף איש הורידו עד היום את היישומון. "היום רוב הכניסות הן דרך האפליקציה", מספר הרב הראל. "הרבה יותר נוה לאנשים לשמוע שיעורים בדרכים דרכה. הכנסתי לפורטל 30 מגידי שיעורים בתנאי אולפן, בשלל שפות: עברית, אנגלית, יידיש, פורטוגזית, צרפתית וספרדית".

לפי הנתונים שבידו, יש כ-700 האזנות בממוצע לכל אחד מהשיעורים. תכפילו את זה בעצמכם ב-30 מגידי שיעורים וב-2,711 דפים.

"הכניסות לאתר הן מכל העולם", הוא מספר. "בפעם האחרונה שבדקתי היו עד כה כניסות מ-130 מדינות, רובן מישראל ומארצות הברית. ב-12 בלילה אני מסיים לענות לפניות, ולמחרת בבוקר כבר מחכות לי פניות מחצי הכדור השני".

באתר יש גם רשימה של 870 שיעורים ברחבי הארץ, ולדברי הרב הראל מדובר רק בכ-15 אחוזים מהשיעורים שיש בבעל. "בכל שיעור יש 4-5 לומדים בממוצע, אז אנחנו מדברים על סדר גודל של כ-30 אלף לומדים

"אני מעריך שבארץ יש כ-60 אלף לומדים, ובסך הכול בעולם יש כ-120,000 אנשים ברחבי העולם שמצהירים על עצמם שהם לומדים דף יומי. יש שטוענים שהכמות כפולה, אבל לטעמי מדובר במספרים מופרכים"

בשיעורים. לפי סקרים שערכתי באתר, הרוב טוענים שהם דווקא לא לומדים בשיעור, כך שמספר הלומדים בסך הכול גדול בהרבה.

"אף על פי שמדובר בחידה גדולה, אני מעריך שבארץ יש כ-60 אלף לומדים, ובשאר העולם בערך אותה כמות, כך שבסך הכול יש כ-120,000 אנשים ברחבי העולם שמצהירים על עצמם שהם לומדים דף יומי. יש שטוענים שהכמות כפולה, אבל לטעמי מדובר במספרים מופרכים". לדבריו, הטכנולוגיה עזרה להפצת תורה בהיקפים שלא היו כמותם. "פעם פנה אליי קרוב משפחה ובפני בקשה: 'אני לא לומד דף יומי, אבל תשלח לי בבקשה כל יום כמה משפטים מהדין היומי כדי שאדע במה מדובר'. אמרתי לו – 'אם יהיו עשרה שרוצים, זה שווה לי את ההשקעה של חצי שעה ביום'. היום אני שולח בכל בוקר הודעה כזאת ל-5,000 איש".

הראל, אחרי חיפוש ארוך של מקורות בנושא. "התשובה היא שקודם כול מדובר בספר החשוב ביותר שקיים אחרי התנ"ך", הוא עונה להם. "אם תיכנס לספרייה תורנית עם אלפי ספרי קודש, תראה שכולם יצאו איכשהו מהגמרא; בחשיבה, בסגנון, במקורות."

"בנוסף, אני מאמין בדברים שכותב הרב האהוב – 'לא תמצא יראת שמיים ויראת חטא וזריות וענווה וטהרה וקדושה, אלא במתעסקים במשנה ובתלמוד'. המפגש עם דבר ה' בשורר שנגח את הפרה מכניס בך יותר אמונה ומוסר מספרי אמונה ומוסר."

"טוענים נגד לימוד הדין היומי שאתה לומד במהירות אין-סוף דפים ולא זוכר כלום; אני עונה לטענה הזו בדבריו של הרב צבי יהודה: לימוד גמרא נותן לך 'שכל של תורה'."

"גם ברמה האישית אני מאוד אוהב את זה ולא מצליח להתחבר ללימוד אחר. יכול להיות שמי שיש לו רק מעט זמן ביום, עדיף לו פרשת

מלבד התסיסה בחודשים האחרונים סביב סיום הדין היומי בבבלי, הרב הראל מספר על תסיסה נוספת בשנתיים האחרונות סביב התלמוד הירושלמי. "בכל שבוע בערך אני מקבל מייל ממישהו – למה אין באתר גם על הירושלמי", הוא מעיד. "זה מחכה שמישהו ירים את הכפפה; פלא שעוד לא עשו את זה".

כולל דף יומי

הפניות הלכו והתרבו במחצית השנה האחרונה, ככל שהתקרב המועד של תחילת מחזור הלימוד החדש. "בחודש וחצי האחרונים היו לא מעט פניות של אנשים שרוצים הדרכה איך ללמוד", אומר הרב הראל. "אתמול התקשר אליי מישהו ואמר – אין לי שמץ של מושג בגמרא, תלמד אותי איך להתחיל. לצערי, באתר עוד אין לי מענה למתחילים; הפרויקט הזה מופנה מראש למי שכבר יודע ללמוד גמרא".

איך הדין היומי מצליח למגנט אליו כל כך הרבה אנשים?

"קודם כול זה טרנד. גם אם אני לא יודע להסביר את זה, עובדתית מדובר במסגרת הלימוד הכי חזקה שיש. האווירה הטרגית מוסיפה לומדים רבים. האירועים ההמוניים לציון סיום הש"ס בישראל ובארצות הברית יוצרים אווירה שגורמת לרבים להצטרף."

"גם באתר אפשר לראות את התסיסה הזו. בשבוע שעבר האתר קרס. אני מקבל הרבה מאוד טלפונים ומיילים עם בקשות של אנשים שמבקשים עזרה ושואלים איך להתחיל ללמוד במחזור הקרוב".

בשנים האחרונות הדין היומי נכנס גם לשיבות.

"השבוע הגיע אליי ראש כולל חרדי של דף יומי", הוא מספר. "לדבריו הוא היה הראשון, לפני יותר מעשר שנים, שהכניס לכולל שלו את הדין היומי. אנשים אז צחקו עליו, אבל היום יש הרבה כוללים שזה סדר הלימוד שלהם. 'פעם חשבתי שבצינונות הדתית לומדים יותר דף יומי מאשר בציבור הלמדני

החרדי, כי זה נתפס כלימוד לאנשים עובדים. אבל בשנים האחרונות נחשפתי עד כמה זה חזק גם אצלם. הארגון 'דף'ש' יצר מהפכה משמעותית בציבור החרדי: הוא משקיע עשרות מיליוני שקלים, נותן מלגות, עושה מבחנים ומביא את הלימוד לקדמת הבמה."

"בארצות הברית הדין היומי חזק במיוחד. פעם אמר לי מישהו מארצות הברית: 'אצלנו כשאנחנו פוגשים מישהו, אנחנו לא שואלים אותו אם הוא לומד דף יומי, אלא אם הוא כבר למד את הדין של היום'".

שכל של תורה

כשהרב הראל משוחח עם קהלים שונים על לימוד הגמרא, הוא נתקל בעיקר בשאלה למה. "מתברר שחובץ מהדור האחרון, לא כל כך עסקו בשאלה הזו", מעיד הרב

"הרב האהוב נאון כותב - 'לא תמצא יראת שמיים ויראת חטא וזריות וענווה וטהרה וקדושה, אלא במתעסקים במשנה ובתלמוד'. המפגש עם דבר ה' בשורר שנגח את הפרה מכניס בך יותר אמונה ומוסר מספרי אמונה ומוסר"

"יכול להיות שמי שיש לו רק מעט זמן ביום, עדיף לו פרשת שבוע או אמונה. אבל עובדתית, המסגרת שהכי תופסת לאורך השנים היא הגמרא. אם זה תפס, אז גם אם אין לי הסבר מובהק ומשכנע – יש בזה משהו כנראה".

למה כדאי ללמוד דף יומי?
"הקביעות והמסגרת הם שני דברים עוצמתיים", הוא עונה. "אסור להשאיר את עולמנו הרוחני רק עבור אברי הגוף שלנו – ליטול לולב בידיים, לתקוע בשופר בפה, וכן הלאה – ואת המוח להשאיר רק לדברי חולין. יהודי חייב לקבוע עיתים לתורה. היום הכל זמין – אתה יכול לקבוע איזה לימוד שתמצא מתי שתוכל ובאיזה אופן שתבחר. המסגרת מחזיקה אותך חזק ומכריחה אותך שלא לפספס".

"כל יום הוא הישג"
הרב הראל ממליץ, למי שיכול, להשתתף בשיעור דף יומי ולא ללמוד לבד: "האווירה החברתית נותנת המון. זה יוצר קשר חזק בין המשתתפים, ולפעמים גם בין

"פעם אמר לי מישהו מארצות הברית: 'אצלנו כשאנחנו פוגשים מישהו, אנחנו לא שואלים אותו אם הוא לומד דף יומי, אלא אם הוא כבר למד את הדין של היום'"
הרב הראל ממליץ, למי שיכול, להשתתף בשיעור דף יומי ולא ללמוד לבד: "האווירה החברתית נותנת המון. זה יוצר קשר חזק בין המשתתפים, ולפעמים גם בין

משפחותיהם – עושים סיומי מסכת ואירועים משותפים ביחד. אם אתה לא יכול להשתתף בשיעור, עדיף לימוד בחברותא, שהוא יותר ערני."

"היום יש מענה גם למי שמתקשה ללמוד גמרא – מגוון סיכומים כתובים ותקצירים מוקלטים. גם מי שלא לומד, יכול לטעום בכל יום משהו מהדין. לכן לכל אדם כדאי להצטרף במחזור הקרוב לפחות למשהו".

יש טיפים ללומדים החדשים?
"יש כל מיני טיפים שמתפרסמים עכשיו. להבנתי, הטיפ הכי מרכזי הוא לקבוע את המסגרת שתמיד בה ולהיות עקשן בדבר. להתמיד ולהתמיד ולהתמיד".

מתרגשים לקראת סיום הש"ס?
"אני שומע הרבה אנשים שמתרגשים, אבל אני באופן אישי קצת פחות. במרתון ההישג הוא ההגעה לקו הסיום, ואם הפסקת באמצע אין לזה משמעות. לעומת זאת, אצלנו בדין היומי – כל יום הוא הישג. 'אנו עמלים ומקבלים שכר' – מקבלים שכר על עצם העמל. לכן אין הבדל בין הדין האחרון של גידה לדין הראשון של ברכות. כל דף מרגש באותה מידה".